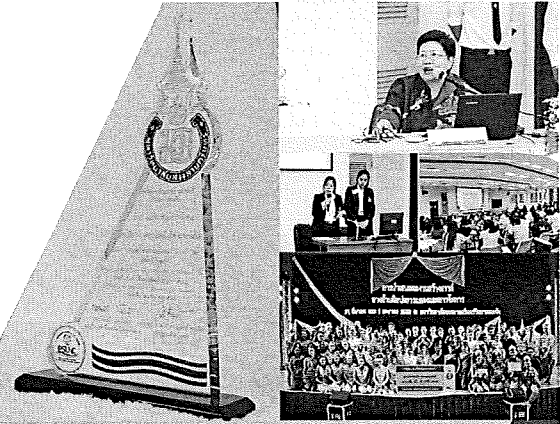

การประชุมวิชาการระดับชาติ
ม.อ. ตรัง วิจัย
ประจำปี 2560

“วิจัยก้าวใหม่
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”
Sharing and Inspiring
for Sustainable Development

PSUNC
PSU
TRANG
National
Conference
on Research
across Disciplines
2017

ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตตรัง

PSU Trang National Conference on Research
across Disciplines 2017

www.psunc.trang.psu.ac.th

สารบัญ

คำนำ.....	III
สาส์นจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.....	XV
สาส์นจากรองอธิการบดีวิทยาเขตตรังมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง.....	XVII
สาส์นจากคณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง.....	XIX
การประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ประจำปี 2560.....	XXI
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการวิพากษ์ผลงานวิจัย บทความวิชาการ และผลงานสร้างสรรค์.....	XXV
ประวัติวิทยากรพิเศษ.....	XXVII
กำหนดการประชุมวิชาการระดับชาติ ม.อ. ตรัง วิจัย ประจำปี 2560.....	XXXIII

ผลงานวิจัย

1. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ/การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง

- 1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการ
โรงแรมดิโอวาเลยจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....5
ผู้วิจัย: ธารภรณ์ ศรีทธา สุธาดา นามตาปี และรัตนพร ชัยคิ้ว
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยตาปี
- 1.2 การวิเคราะห์อิทธิพลของความพึงพอใจในงานต่อความสุขในการทำงานของพนักงานประจำ
โรงแรมแกรนด์โอลิเวอร์.....19
ผู้วิจัย: ณิชกานต์ บิลหมัด รัฐศาสตร์ คง ไชย และดร.อรพินท์ บุญสิน
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
- 1.3 คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานธนาคาร ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....29
ผู้วิจัย: เนตรชนก สมบุญ ณิชพล หลานวงศ์ และกนกพร ชุนศรี
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยตาปี
- 1.4 การพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุในชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม.....43
ผู้วิจัย: เอกภพ เอกสมทราเมษฐ์ และนพดล โทวิชัยกุล
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี
- 1.5 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนไหวค่าเงินบาทไทย53
ผู้วิจัย: สุขญา เกกะนันท์ และชิตาทิพย์ ปาน โรจน์
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 1.6 วัฒนธรรมองค์การและสิ่งแวดล้อมองค์การที่มีผลต่อความผูกพันองค์การของบุคลากร
เทศบาลตำบลลาดชะโด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....63
ผู้วิจัย: ปฐมภรณ์ บำรุงผล และศศ.ดร.ชนินทร์รัฐ รัตนพงษ์ภิญโญ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สารบัญ (ต่อ)

การถือครองที่ดิน การทำไร่สวนผสมและการเข้าถึงการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบาล:	
กรณีศึกษาเปรียบเทียบการนำนโยบายลดต้นทุนการเพาะปลูกไปปฏิบัติในจังหวัดศรีสะเกษ	
พระนครศรีอยุธยาและพัทลุง.....	465
ผู้วิจัย: ธนพันธ์ ไต้ประกอบทรัพย์ กัญญาภัทร เพชรร่วง และสุรสิทธิ์ ยันตะบุตร	
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
6.6 การศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานและคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน ที่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจของ	
ข้าราชการและพนักงานสังกัดหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคประจำจังหวัดตรัง.....	477
ผู้วิจัย: ชนิดภา แซ่หลี่ และหยาดพิรุณ นาชัยสินธุ์	
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	
6.7 การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจากการจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะ	
เจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.....	493
ผู้วิจัย: อธิริยาภรณ์ สิงหศิริ และดร.รุ่งทิพย์ จันทร์ชนะกุล	
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรีสารสนเทศ	
6.8 ความคิดเห็นต่อการจัดสวัสดิการสังคมด้านการศึกษาเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ	
เด็กออทิสติกในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ในกรุงเทพมหานคร.....	505
ผู้วิจัย: ณรงค์ศักดิ์ ใจเจริญ และดร.รุ่งทิพย์ จันทร์ชนะกุล	
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี	
6.9 ความคิดเห็นและความต้องการต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชนบางตลาดพัฒนา 1	
ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.....	515
ผู้วิจัย: โชติรส สุขโชติ และดร.รุ่งทิพย์ จันทร์ชนะกุล	
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี	
6.10 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา	
มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.....	525
ผู้วิจัย: อภัสรา ขาวนาใต้ และดร.รุ่งทิพย์ จันทร์ชนะกุล	
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี	
7. สาขาวิชาภาษาอังกฤษ	
7.1 The Different Ways of Judgement in Thailand's Got Talent and Britain's Got Talent.....	535
Researcher : Noppamat Jarojwang Naruenat Nanon and team	
Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus	
7.2 Fast Food across Cultures: A Variety of McDonald's in Advertising.....	545
Researcher : Jirayu yodwian Phomirat and team	
Faculty of Commerce and Management, Prince of Songkla University, Trang Campus	

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ในการวิพากษ์ผลงานวิจัย บทความวิชาการ และผลงานสร้างสรรค์

- 1. กลุ่มสาขาบริหารธุรกิจ/การประกันภัยและการจัดการความเสี่ยง**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจันทร์ ศิริโชติ
คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิจิตรธรรมรส
คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ดร.นุชชรา พึ่งวิริยะ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ดร.นฤบาล ยมะคุปต์
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
- 2. กลุ่มสาขาวิชาการตลาด**

รองศาสตราจารย์ ดร. ศศิวิมล สุขบพ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์
สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ดร.ปิยะนุช ปรีханนท์
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
- 3. กลุ่มสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
ดร. สมยศ โองเค็ลือบ
ภาควิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 4. กลุ่มสาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปภัศรีชกรณ์ อารีย์กุล
โครงการจัดตั้งคณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตตรัง
ดร.ศิริกานต์ ชูเชิด
สำนักวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ดร.จิรวัดณ์ แทนทอง
คณะเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต
- 5. กลุ่มสาขาวิชาการบัญชี/การเงิน**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุนนเอนตร
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์
บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

6. กลุ่มสาขาวิชาการจัดการรัฐกิจและวิสาหกิจ/การบริหารรัฐกิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตระกูลมุกดา
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ดร.ปาริฉัตร ตู้ดำ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
ดร.คนูวัศ สุวรรณวงศ์
โครงการจัดตั้งวิทยาเขตสตูล มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
ดร.ปณณพงค์ วงศ์ณาศรี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

7. กลุ่มสาขาวิชาภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เขียมคำนวน
คณะพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จุฑาภรณ์ ภารพ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

8. กลุ่มสาขาวิชาศิลปะการแสดงและการจัดการ

รศ.ดร.ชมนาด กิจจันทร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ ม.ราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์วันทนี ม่วงบุญ
ศิลปินแห่งชาติ นาฏศิลป์หญิงผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โขน-ละคร สำนักการสังคีต กรมศิลปากร
ผศ.ดร.อนุกุล โรจนสุขสมบูรณ์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คุณกฤษฏี ชัยศิลป์บุญ
ผู้จัดการบริษัท กฤษฏีทีม ออร์แกนเซอร์ แอนด์ เพอร์ฟอร์มเมอร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดงและการจัดการธุรกิจการแสดง
คุณวิชัย สวัสดิ์จีน
ผู้จัดการฝ่ายการแสดง โรงละคร โคลอสเซียม ไซท์ พัทยา จำกัด ผู้กำกับของโรงละคร

การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจากการจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

Environment and Community Lifestyle Changed from Area Management and Tourism in Bang Ka Chao Area, Prapadang District, Samutprakarn Province

อิสริยาภรณ์ สิงหศิริ¹

Issariyaporn Singhasiri¹

ดร.รุ่งทิพย์ จันทร์ธนะกุล²

Rungtip Jantanakul²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาลักษณะสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากการจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการและ 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชน การวิจัยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน เริ่มจากวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บางกะเจ้าทั้ง 6 ตำบล จำนวน 420 คน ผู้วิจัยใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่และค่าร้อยละ หลังจากนั้นจึงใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวนทั้งหมด 13 คนซึ่งประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลละ 1 คน รวม 6 คน ประธานกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในชุมชนจำนวน 4 คน และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่บางกะเจ้าจำนวน 3 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบบเฉพาะเจาะจง ผลการศึกษาพบว่า การจัดการพื้นที่ในบางกะเจ้าและการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิตชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามประชาชนในชุมชนและบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อเสนอแนะต่างๆ ได้แก่ ในด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิตชุมชนควรมีการกระจายรายได้ให้คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึงและสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชนมากขึ้น ในด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรมีการแก้ปัญหาคมนาคมที่แออัดและควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่เสี่ยง และในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรปลูกต้นไม้ตามถนนช่วยในการดูดซับมลพิษทางอากาศ เพื่อให้พื้นที่บางกะเจ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและไม่ทำลายวิถีชีวิตชุมชนและสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: วิถีชีวิตชุมชน, การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม, การจัดการพื้นที่

¹ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรีสารสนเทศ
Department of Public Administration, Faculty of Management Science, Silpakorn University,
Phetchaburi Information Technology Campus, E-mail: Pop_don1994@gmail.com

² สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตเพชรบุรีสารสนเทศ
Department of Public Administration, Silpakorn University, Phetchaburi Information Technology Campus, E-mail: tippyprogress@gmail.com

Abstract

The objectives of this research are 1) to study environment and community lifestyle changed from area management and tourism in Bang Ka Chao Area, Prapadang District, Samutprakarn Province and 2) to suggest the way to solve problems about area management and tourism affecting environment and community lifestyle. This research is mixed method research. It starts from the quantitative research. The samples are 420 people who live in 6 sub-districts in Bang Ka Chao area. The questionnaires are used to collect data by simple random sampling. The statistics used to analyzed data are frequency and percentage. Next, the research uses the qualitative research. The key informants are 13 key informants, namely 1 person from each sub-district administrative organization, altogether 6 persons; 4 chairperson of various groups, and 3 entrepreneurs in the community. The research uses purposive sampling and in-depth interview. The results finds that area management and tourism in Bang Ka Chao Area influence changes in various aspects, namely economic and community lifestyle aspect, social and cultural aspect, and natural resources and environment. These aspects have not been changed suddenly so they do not affect so much on people in the community. However, people in the community and persons in sub-district administrative organization suggest some recommendations. According to economic and community lifestyle aspect, it should distribute income from tourism extensively and build more occupations for people in the community. With respect to social and cultural aspect, it should solve the traffic jam problem and install more surveillance cameras in risked areas. For natural resources and environment, it should build more trees along the road to absorb air pollution. As mentioned above, the reasons are to create Bang Ka Chao area be ecotourism that make income for them and does not destroy community lifestyle and environment.

Keywords: community lifestyle, environmental change, area management

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาและการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็วและไม่จำกัด โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นและมีสิ่งปลูกสร้างที่เป็นตึกสูงและอาคารบ้านเรือนที่แออัด พื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ อันมีอาณาเขตใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานครจึงเป็นจังหวัดที่รองรับการขยายตัวของประชากรจากพื้นที่กรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี สำหรับ “พื้นที่บางกะเจ้า” ประกอบด้วย 6 ตำบลของ อำเภอ พระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางกอบัว ตำบล บางกระสอบ ตำบลบางยอ และตำบลทรงคนอง พื้นที่บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก จนเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2520 ได้มีมติของคณะรัฐมนตรีให้อนุรักษ์พื้นที่สีเขียวบริเวณพื้นที่บางกะเจ้า มีการออกกฎหมายมาควบคุมการก่อสร้างและคุ้มครอง ทำให้พื้นที่บริเวณนี้ยังคงความอุดมสมบูรณ์ตามแบบสวนเกษตรดั้งเดิม จนเมื่อปี พ.ศ. 2549 นิตยสารไทม์เอเชีย ได้ยกย่องให้บางกะเจ้า เป็นปอดกลางเมืองที่ดีที่สุดในเอเชีย ทำให้พื้นที่บางกะเจ้ามีชื่อเสียงโด่งดัง มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวชมธรรมชาติของพื้นที่บางกะเจ้ากันมากขึ้น (ASTVผู้จัดการออนไลน์, 2557)

การบริหารจัดการพื้นที่บางกะเจ้า มีสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสมุทรปราการ คอยดูแลอยู่ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการใช้กฎหมายควบคุมและอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวอยู่หลายฉบับ โดยหลัก ๆ คือ กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ มีด้วยกันสามฉบับ ได้แก่ กฎกระทรวง ฉบับที่ 37 พุทธศักราช 2535 ออกตามความในพระราชบัญญัติความควบคุมอาคาร พุทธศักราช 2522, กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พุทธศักราช 2544 และกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พุทธศักราช 2556 จากกฎกระทรวงทั้งสามฉบับนั้นจะเห็นได้ว่ามีการไต่ระดับการพัฒนาอาคารสิ่งก่อสร้างขึ้นมาเรื่อยๆ จากเดิมที่ไม่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร จนนำไปสู่การปรับให้สร้างบ้านเดี่ยวได้ และสามารถนำที่ดินไปสร้างบ้านพักตากอากาศ โดยการเปลี่ยนแปลงของกฎกระทรวงอาจเป็นจุดเริ่มต้นของการเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้แก่รายทุนที่ต้องการเข้ามาลงทุนในเรื่องของอสังหาริมทรัพย์และมีการเพิ่มสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้พื้นที่สีเขียวลดลงแทนที่ด้วยตึกกรมบ้านช่อง อาชีพเกษตรกรรมในพื้นที่ก็เริ่มสูญหายไป คนในพื้นที่มีแนวโน้มที่จะขายที่ดินซึ่งมีราคาแพงขึ้นให้กับนายทุน รวมถึงการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวที่รักธรรมชาติและต้องการสัมผัสกับวิถีชีวิตชุมชน อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนเป็นอย่างมาก อาทิเช่น ปัญหาขยะ มลภาวะเป็นพิษ และปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในลักษณะของความเป็นเมือง คือเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยอุตสาหกรรม แหล่งพาณิชยกรรม ซึ่งพบว่ามีการขยายขอบเขตเมืองอย่างไม่จำกัด โดยเฉพาะเมืองใหญ่ๆ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ทำให้ที่ดินชานเมืองชั้นนอกและเขตปริมณฑล ซึ่งเป็นเขตต่อเมืองที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเกษตร ถูกรุกรานจากการขยายตัวของเมืองส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ทำให้พื้นที่สีเขียวเริ่มลดลง (ภัททิรา คุณารักษ์, ปรีชา ธรรมานนท์, และ เกษม จันทร์แก้ว, 2555) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนที่เกิดจากการจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้าซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ รวมไปถึงเสนอแนะแนว

ทางในป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อรักษาพื้นที่สีเขียวให้คงอยู่ต่อไป อันจะทำให้พื้นที่ที่เกิดความสมดุล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมซึ่งสะท้อนการพัฒนาที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปจากการจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวที่ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนภายในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปจากการจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ
2. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยวที่ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนภายในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว และแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์

แนวคิดการวางแผนการพัฒนาเชิงพื้นที่ การวางแผนพัฒนาพื้นที่นั้นถือเป็นหัวใจของความพยายามแก้ไขปัญหาความแออัดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ดีในชุมชน ในปัจจุบันคำว่าวางแผนเชิงพื้นที่ เป็นการดำเนินนโยบายและการกำหนดแนวทางและรูปแบบการจัดการด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ที่ออกมาในรูปแบบเชิงกายภาพหรือภูมิศาสตร์ ทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น เมือง ภาคและประเทศ การวางแผนเชิงพื้นที่จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับที่ตั้งและขนาดพื้นที่ของการดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ การวางแผนเชิงพื้นที่จึงเป็นกิจกรรมสำคัญที่ขาดไม่ได้ ในการดำเนินนโยบายและวางแผนการพัฒนา (รักษันรินทร์ แก้วมีศรี และคณะ, 2555)

แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน องค์การอนามัยโลก (2529) ได้อธิบายวิถีชีวิตชุมชนไว้ว่า เป็นรูปแบบในการดำเนินชีวิต โดยพฤติกรรมส่วนบุคคลที่เป็นไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ และสามารถเลือกแสดงพฤติกรรมนั้น โดยมีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของบุคคลนั้นในด้านดีหรือไม่ดีก็ได้ (อ้างถึงใน สุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ, 2554: 31)

แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมชุมชน สิ่งแวดล้อมชุมชน หมายถึง สิ่งต่างๆที่มีชีวิต สามารถจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ที่ดีที่มีความสุขของประชาชนในชุมชนและสามารถแยกพิจารณาได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกายภาพ เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ ป่า ดิน อากาศ 2) ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร การประกอบอาชีพของประชาชน การกระจายรายได้ ภาวะหนี้สิน 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง ที่อยู่อาศัย บริการสาธารณสุขโลก การศึกษา สุขอนามัย ภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) ด้านการบริหารจัดการสาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ (กองสิ่งแวดล้อมชุมชนและพื้นที่เฉพาะ, 2549; อ้างถึงใน สุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ, 2554: 7)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางในการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ทั้งนี้ผู้วิจัยเริ่มจากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 คนโดยใช้แบบสอบถาม ผ่านการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) หลังจากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structural Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวนทั้งหมด 13 คน ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลละ 1 คน รวม 6 คน ประธานกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในชุมชนจำนวน 4 คน ซึ่งได้แก่ 1. กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตำบลบางกระสอบ 2. กลุ่มสัมเทพรสกึ่งบางกะเจ้า 3. กลุ่ม OTOP เพื่อการท่องเที่ยว และ 4. กลุ่มจอบกระเพราะหมู และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่บางกะเจ้าจำนวน 3 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีลักษณะของคำถามปลายเปิดและการสอบถามจะมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ของการสัมภาษณ์ ในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปด้วยการใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการนำเอกสาร หลักฐานต่างๆ มาวิเคราะห์พรรณนาและอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.2 มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.1 มีระดับการศึกษาเฉลี่ยอยู่ในระดับปริญญาตรีร้อยละ 37.4 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 22.6

2. จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อพื้นที่บางกะเจ้าเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิตชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่บางกะเจ้าไม่ต้องการขายที่ดินเพื่อไปประกอบอาชีพอื่น ร้อยละ 90.5 ประชาชนร้อยละ 61.7 ต้องการประกอบอาชีพค้าขายมากกว่าเกษตรกรรม ประชาชนร้อยละ 63.6 เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เท่าเทียม ประชาชนร้อยละ 81.7 เห็นว่ามีการสร้างรีสอร์ทเพิ่มขึ้น ประชาชนร้อยละ 69 เห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากขึ้นทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป นอกจากนี้ประชาชนร้อยละ 58.8 ยังเห็นด้วยว่าการเข้ามาของการท่องเที่ยวไม่น่าได้ทำให้รายได้มากขึ้น นอกจากนี้ในเรื่องของรายได้แล้ว ประชาชนร้อยละ 82.4 เห็นว่าการเข้ามาของการท่องเที่ยวไม่ได้ทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้น

ส่วนในเรื่องของคุณภาพชีวิตนั้น ประชาชนร้อยละ 53.9 เห็นว่าการเข้ามาของการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นไม่ได้ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และสุดท้ายในเรื่องของสุขภาพ ประชาชนร้อยละ 51.6 เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในชุมชน

3. จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อพื้นที่บางกะเจ้าเกี่ยวกับปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจุบันพื้นที่บางกะเจ้ามีปัญหาชุมชนแออัดเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 66.7 และประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 69 เห็นด้วยว่าในพื้นที่บางกะเจ้ามีปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดขึ้นกับตนเองในพื้นที่บางกะเจ้าถึงร้อยละ 63.8 ส่วนความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ในเรื่องจำนวนอุบัติเหตุที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่บางกะเจ้า พบว่า เห็นด้วยร้อยละ 66.7 นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการท่องเที่ยวไม่ได้เป็นการลดคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นคิดเป็น ร้อยละ 74.8 อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่ยังคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นไม่ได้เป็นการทำลายศิลปวัตถุของชุมชนท้องถิ่นอยู่ถึง ร้อยละ 77.9 ในขณะที่ความคิดเห็นในแง่ของภูมิปัญญาท้องถิ่นของพื้นที่บางกะเจ้าค่อยๆ สูญหายไปมีเพียงร้อยละ 41.7 ที่เห็นด้วย ส่วนความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ที่ปัจจุบันมีมากกว่าแต่ก่อน พบว่า มีประชาชนเพียง ร้อยละ 44 ที่เห็นด้วย นอกจากนี้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในพื้นที่บางกะเจ้าที่เป็นไปในลักษณะของความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากถึงร้อยละ 85.4

4. จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อพื้นที่บางกะเจ้าเกี่ยวกับปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าพื้นที่บางกะเจ้ามีการจราจรแออัดซึ่งก่อให้เกิดมลพิษมากกว่าแต่ก่อนมากถึงร้อยละ 82.1 และประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 86.2 เห็นด้วยว่าจำนวนขยะในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ส่วนการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมได้สร้างมลพิษต่อชุมชนนั้น มีประชาชนเห็นด้วย ร้อยละ 41.9 ตลอดจนประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.9 ไม่ได้เห็นว่าปัญหามลภาวะทางเสียงที่เกิดจากยานพาหนะ การทำงานของเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรม และสถานเริงรมย์ต่างๆ ในพื้นที่บางกะเจ้าสร้างความเดือดร้อน ส่วนความคิดเห็นของประชาชนที่เห็นด้วยว่าพื้นที่สีเขียวของบางกะเจ้าลดลงมีถึง ร้อยละ 75.5 อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 70 เห็นด้วยกับการที่การท่องเที่ยวในพื้นที่บางกะเจ้านั้นก็ทำให้เกิดกิจกรรมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่สีเขียว นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 52 เห็นด้วยว่าภายในชุมชนมีพื้นที่ในการพักผ่อนหรือที่ซึ่งเพียงพอต่อการรองรับขยะจากชุมชนและการท่องเที่ยว

5. จากการสัมภาษณ์สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่ากฎกระทรวง ฉบับที่ 37 พุทธศักราช 2535 ออกตามความในพระราชบัญญัติความควบคุมอาคาร พุทธศักราช 2522, กฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พุทธศักราช 2544 และกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมสมุทรปราการ พุทธศักราช 2556 ทำให้คนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนเพราะสามารถใช้ที่ดินได้เพียงร้อยละ 25 ของพื้นที่ในการสร้างบ้านเรือน สำหรับผู้ที่ไม่มีที่ดินน้อยซึ่งไม่เพียงพอที่จะสร้างบ้านก็ได้ขายที่และย้ายไปอยู่ที่อื่น นอกจากนี้ จากการที่กรมป่าไม้เข้ามาซื้อที่ดินจากชาวบ้านและปล่อยให้เป็นที่รกร้างว่างเปล่าเต็มไปด้วยวัชพืช ทำให้เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดูและยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษซึ่งไม่ได้เป็นพื้นที่สีเขียวอย่างแท้จริง สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการท่องเที่ยว พบว่าก่อให้เกิดปัญหาขยะเพิ่มมากขึ้นแต่คนในพื้นที่ก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้โดยการคัดแยกขยะและนำขยะไปแยก

ไปทำแก๊สชีวภาพ ในด้านปัญหาอาชญากรรม ที่ผ่านมากเกิดการปล้นทรัพย์สินของชาวบ้านจากขโมยที่แฝงมาในฐานะนักท่องเที่ยวแต่ไม่มีอาชญากรรมร้ายแรงเกิดขึ้น นอกจากนี้ได้มีการเกิดอุบัติเหตุกับนักท่องเที่ยวที่ขี่จักรยานและไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ สำหรับการจราจรจะมีจำนวนรถมากและทำให้การจราจรติดขัดเฉพาะในวันเสาร์และอาทิตย์ในบริเวณตลาดน้ำ

6. จากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน พบว่า จุดเปลี่ยนของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมเริ่มตั้งแต่ยุครัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ส่งผลให้เกิดกระแสการซื้อขายที่ดินเพิ่มมากขึ้นและมีคนจากข้างนอกพื้นที่เข้ามาซื้อที่ดินในพื้นที่บางกะเจ้ามากขึ้นเช่นกัน ส่งผลให้เกิดการตัดต้นไม้เดิมออกแล้วถมที่เพื่อปลูกป่าชายที่ดิน นอกจากนี้ยังมีวิกฤตผังเมืองที่พจนานายทุนพยายามผลักดันให้ผังเมืองรวมนั้นเกิดขึ้นเพื่อเป็นการเอื้อประโยชน์ให้ฝ่ายตน ได้ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างและดำเนินธุรกิจในพื้นที่ ทั้งหมดนี้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพื้นที่สีเขียวที่ได้กลายเป็นชาวทแยงเขียวซึ่งแสดงถึงการอนุรักษ์เกษตรกรรม อันจะทำให้พื้นที่บางกะเจ้าแห่งนี้เสื่อมโทรมลงอย่างแน่นอน เพราะชาวทแยงเขียวในพื้นที่จะนำมาสู่การสร้างสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ในที่สุด โดยทำให้ต้นไม้และพื้นที่ป่าเดิมค่อยๆ ลดลงและมีแนวโน้มที่จะหมดไปในที่สุด อีกทั้งที่ผ่านมา จากการเกิดมหาอุทกภัยใน พ.ศ. 2554 ซึ่งพื้นที่บางกะเจ้าไม่เกิดภาวะน้ำท่วม ทำให้ที่ดินบริเวณนี้มีราคาแพงขึ้นและคนภายนอกก็ได้เข้ามาซื้อที่ปลูกบ้านมากขึ้นด้วย ในขณะเดียวกันจากการออกกฎกระทรวงต่างๆ ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ เช่นการไม่ได้รับอนุมัติให้สร้างถนนเพราะต้องการอนุรักษ์ให้เป็นพื้นที่สีเขียวซึ่งทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อน นอกจากนี้ผลกระทบที่ได้รับจากการท่องเที่ยว พบว่าคนในพื้นที่ขาดความเป็นส่วนตัว เนื่องจากบางครั้งนักท่องเที่ยวบางคนไม่รู้จักกาลเทศะ ขี้จรรยาเข้าไปในทางส่วนบุคคลและส่งเสียงดังในพื้นที่สร้างความรำคาญให้กับชาวบ้าน รวมทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นนำมาซึ่งจำนวนขยะที่มีมากขึ้นและยังทำให้รถติดมากในวันเสาร์และอาทิตย์

7. จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่อยู่ภายในชุมชน พบว่ามีคนจากภายนอกเข้ามาซื้อที่ดินและปลูกบ้านเพื่ออยู่อาศัยมากขึ้น ในภาพรวมสภาพแวดล้อมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปบ้าง กล่าวคือมีการสร้างบ้านปูนทดแทนบ้านไม้ที่ค่อยๆ หายไป เช่นเดียวกับที่ชาวบ้านเลิกประกอบอาชีพเกษตรกรรม และทำสวนเพราะประสบปัญหาน้ำเค็มที่มีมากขึ้น และหันไปประกอบอาชีพค้าขายที่สามารถสร้างรายได้จากการมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่าแม้จะมีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นจากการท่องเที่ยวแต่ก็ไม่ได้เป็นปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้กับคนในพื้นที่ เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลและชาวบ้านร่วมมือกันช่วยจัดการขยะด้วยการเพิ่มจำนวนถังขยะตามจุดต่างๆ และคัดแยกขยะเพื่อนำไปผลิตเป็นแก๊สชีวภาพ นอกจากนี้การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวไม่ได้ส่งผลกระทบต่อมลภาวะใดๆ ในระดับที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อคนในพื้นที่แต่กลับเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

8. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการแก้ไขผลกระทบในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดการพื้นที่และการท่องเที่ยว รวมไปถึงผลกระทบในเรื่องของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งนำมาเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิตชุมชน

การกระจายรายได้ ควรมีการสร้างสถานที่พักจกรยานที่มีร้านขายสินค้าที่เป็นสินค้าของชาวบ้านกระจายตามจุดต่างๆให้ครอบคลุมทุกตำบล และมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในรูปแบบที่คนในพื้นที่ได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมกัน

การมีรายได้ ควรมีการสร้างอาชีพเสริมให้คนในชุมชน เช่น มีการสร้างวิสาหกิจชุมชน และในด้านของการเกษตรควรมีการตลาดและงบประมาณการอุดหนุนในการสร้างรายได้ โดยการแจกพันธุ์ไม้ให้แก่เกษตรกร

วิถีชีวิตชุมชน ควรมีการอนุรักษ์การทำเกษตรที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในพื้นที่ และควรมีการจัดสรรงบประมาณในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน

2) ด้านสังคมและวัฒนธรรม

การคมนาคม ควรมีการแก้ปัญหาการจราจรแออัด โดยการสร้างถนนเพิ่ม หรือขยายถนน และทำจุดจอดรถให้นักท่องเที่ยวจอดรถแล้วใช้การโดยสารรถ shuttle bus นำเที่ยวไปยังจุดท่องเที่ยวต่างๆในพื้นที่ เพื่อให้ลดปัญหาการจราจรติดขัดในวันเสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์

ที่อยู่อาศัย ควรมีการปรับแก้กฎกระทรวงที่ควบคุมการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ทำให้ชาวบ้านใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้แคบร้อยละ 25 และควรมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวได้เพิ่มขึ้น

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ควรมีการติดกล้องวงจรปิดกระจายตามจุดเสี่ยงต่างๆในพื้นที่ เพื่อลดปัญหาอาชญากรรมและเพื่อความปลอดภัยของชาวบ้าน

1) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

น้ำ จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าพื้นที่บางกะเจ้านั้นมีปัญหาในเรื่องของน้ำ โดยเฉพาะน้ำเค็มและน้ำท่วม จึงควรมีการสร้างคันกั้นน้ำเพื่อช่วยให้เกษตรกรในสามารถกลับมาทำการเกษตรในพื้นที่ได้อีกครั้ง แต่ก็มีกีดกันจากกลุ่มอนุรักษ์ที่อ้างว่าถ้าทำคันกั้นน้ำระบบนิเวศจะเสื่อมโทรม จึงมีการเสนอทางเลือกอีกหนึ่งทางเลือกในการแก้ปัญหา น้ำเค็ม คือ ควรมีการสร้างทะเลสาบกลางเมือง เชื่อมกับคลองต่างๆเพื่อให้น้ำจืดส่งไปถึงเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรได้มีน้ำจืดไว้ใช้ในการทำการเกษตร

พื้นที่สีเขียว ควรมีการทำโครงการที่ทำให้คนในพื้นที่เห็นความสำคัญของพื้นที่สีเขียว โดยอาจมีการจูงใจให้คนในพื้นที่อนุรักษ์พื้นที่สีเขียว โดยการมีนโยบายลดภาษี ลดค่าน้ำค่าไฟให้กับคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่สีเขียวที่ช่วยกันอนุรักษ์ และมีการปลูกจิตสำนึกให้คนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ที่เข้ามาท่องเที่ยวไม่ทำลายธรรมชาติ

มลพิษ ในพื้นที่บางกะเจ้านั้นจะมีปัญหาในด้านมลพิษคือในเรื่องของขยะที่ลอยมาตามน้ำ และมลพิษทางอากาศที่เกิดจากการจราจรที่แออัด จึงควรมีการแก้ปัญหาโดยการรณรงค์ไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำและมีกิจกรรมให้ช่วยกันเก็บขยะ ส่วนในเรื่องของมลพิษทางอากาศนั้น ควรมีโครงการปลูกต้นไม้ริมถนนเพื่อขึ้นเพื่อดูดซับมลพิษ

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันการจัดการพื้นที่ในบางกระเจ้าและการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ได้แก่ ในด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิตชุมชน คนส่วนใหญ่หันไปประกอบอาชีพค้าขายมากกว่าเกษตรกรรม และมีความคิดเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจในพื้นที่ก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เท่าเทียมและในบางครั้งนักท่องเที่ยวซึ่งจากรยานเข้าไปในทางส่วนบุคคลและส่งเสริมดังในพื้นที่สร้างความรำคาญให้กับชาวบ้าน เช่นเดียวกับด้านสังคมและวัฒนธรรมที่พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวในพื้นที่บางกระเจ้ามีปัญหาชุมชนแออัดเพิ่มมากขึ้น รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดขึ้นกับตนเอง และมีความกังวลกับจำนวนอุบัติเหตุที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่บางกระเจ้า ในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าพื้นที่บางกระเจ้ามีการจราจรแออัดซึ่งก่อให้เกิดมลพิษมากกว่าแต่ก่อนและปัจจุบันมีจำนวนขยะในชุมชนเพิ่มมากขึ้นแต่ก็ยังอยู่ในปริมาณที่คนในชุมชนสามารถจัดการกันได้ ซึ่งสถานการณ์ประชาชนในพื้นที่บางกระเจ้ากำลังประสบนี้ก็เป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชนและแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวกล่าวคือ การท่องเที่ยว นอกจากจะนำมาซึ่งการพัฒนาและประโยชน์ให้กับพื้นที่แล้วแต่ก็ยังส่งผลกระทบต่อในด้านลบได้เช่นเดียวกัน ได้แก่ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวแออัด ปัญหามลภาวะ ปัญหานักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ปัญหาราคาที่ดินที่สูงขึ้นและการเปลี่ยนเจ้าของ ปัญหาความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ในท้องถิ่น และปัญหาการมีคนจากภายนอกอพยพเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น เป็นต้น

2. เมื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ (2554) การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยวกรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งพบว่าการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 4 ประเด็นคือ 1) น้ำ มีลักษณะสีค่อนข้างขุ่น มีกลิ่นเหม็น เกิดมลพิษทางน้ำไม่สามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้ 2) อากาศ มีสภาพร้อนมากขึ้น เกิดจากมีสิ่งปลูกสร้าง เช่นร้านค้า ทำให้เกิดความหนาแน่นแออัด ส่งผลต่อการหมุนเวียนของอากาศน้อยลง 3) ขยะ มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นทำให้จำนวนถังขยะไม่เพียงพอ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้เข้ามาบริหารจัดการเก็บขยะโดยให้มีถังสีเขียว สีเหลืองวางตามจุดสาธารณะทั่วไปและ 4) ทัศนียภาพ การตั้งร้านค้าไม่ค่อยเป็นระเบียบ เกิดความไม่สงบ นักท่องเที่ยวต้องเสี่ยงดัง

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่อยู่ในชุมชนและผู้ประกอบการที่อยู่ภายในชุมชนพบว่า ในภาพรวมสภาพแวดล้อมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปบ้าง กล่าวคือมีการสร้างบ้านปูนทดแทนบ้านไม้ที่ค่อยๆ หายไป เนื่องจากมีคนจากภายนอกเข้ามาซื้อที่ดินและปลูกบ้านเพื่ออยู่อาศัยมากขึ้น ประกอบกับการมีวิกฤตผังเมืองที่พวคนายทุนพยายามผลักดันให้ผังเมืองรวมนั้นเกิดขึ้น เพื่อเป็นการเอื้อประโยชน์ให้ฝ่ายตนได้ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างและดำเนินธุรกิจในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพื้นที่สีเขียวที่ได้กลายเป็นชาวทแยงเขียวซึ่งแสดงถึงการอนุรักษ์เกษตรกรรม อันจะทำให้พื้นที่บางกระเจ้าแห่งนี้ค่อยๆ เกิดความเสื่อมโทรมลงเพราะชาวทแยงเขียวในพื้นที่จะนำมาสู่การสร้างสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ โดยทำให้ต้นไม้และพื้นที่ป่าเดิมค่อยๆ ลดลงและมีแนวโน้มที่จะหมดไปในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภัทธิตรา อรุณารักษ์ (2555) การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีผลต่อการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวในพื้นที่บางกระเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัด

สมุทรปราการ โดยพบว่าการใช้ที่ดินส่วนใหญ่ในพื้นที่บางกะเจ้า ปี พ.ศ. 2516 – พ.ศ. 2554 คือพื้นที่เกษตรกรรม รองลงมาเป็นพื้นที่อยู่อาศัย อัตราการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพื้นที่เกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 17.59 ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทอื่นๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงมาจากพื้นที่เกษตรกรรม นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวของประชาชนในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กัน คือ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่สีเขียวมีแนวโน้มลดลงเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่อยู่อาศัยมากขึ้น ประชาชนจึงมองเห็นความสำคัญของปัญหาที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งพบว่าเริ่มมีปัญหาลังแวดล้อมในพื้นที่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำ ดิน อากาศ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

บทสรุป

งานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว และแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมชุมชนมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการพื้นที่ในบางกะเจ้าและการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิตชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้คนในชุมชนมีปัญหาความขัดแย้งกันบ้างแต่ไม่ถึงขั้นรุนแรงและไม่มีปัญหาอาชญากรรม อย่างไรก็ตาม ประชาชนในชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้พื้นที่บางกะเจ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและไม่ทำลายวิถีชีวิตชุมชนและสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น ในด้านเศรษฐกิจและวิถีชีวิตชุมชน เช่น ควรมีการอนุรักษ์การทำเกษตรที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในพื้นที่ และควรมีการจัดสรรงบประมาณในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน ในด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น ควรมีการปรับแก้กฎกระทรวงที่ควบคุมการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ ที่ให้ชาวบ้านใช้ประโยชน์จากพื้นที่ได้เพียงร้อยละ 25 และควรมีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวได้เพิ่มขึ้น และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ควรมีการแก้ปัญหาโดยการรณรงค์ไม่ทิ้งขยะลงแหล่งน้ำ และมีกิจกรรมให้ช่วยกันเก็บขยะ ส่วนในเรื่องของมลพิษทางอากาศนั้น ควรมีโครงการปลูกต้นไม้ริมถนนเพื่อขึ้นเพื่อดูดซับมลพิษ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชมพู บุญเย็น. (2553). บทความสูตรของ Taro Yamane. สืบค้นเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://www.drmanage.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538633500>
- ภัททิรา คุณารักษ์, ปรีชา ธรรมานนท์, และ เกษม จันทร์แก้ว. (2555). การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีผลต่อการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวในพื้นที่บางกะเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มูลนิธิชัยพัฒนา โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- รักษันรินทร์ แก้วมีศรี และคณะ. (2555). การจัดการปัญหาขยะข้ามแดนแบบบูรณาการเชิงพื้นที่ เขตเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ศุภวรรณ เจริญชัยสมบัติ. (2554). การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชนจากการท่องเที่ยวกรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). นครปฐม, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเกษตรพระประแดง. (2558). พื้นที่ศึกษาดำรงบางกะเจ้าและตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2559, จาก <http://phrapradaeng.samutprakan.doae.go.th/info2.htm>
- ASTVผู้จัดการออนไลน์. (2557, 23 มิถุนายน). ปอดกรุงเทพฯสะเทือน!!: “บางกะเจ้า” ผังเมืองใหม่เพื่อใคร??. ผู้จัดการออนไลน์, สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=9570000070626>